

the eldest for you.” Then he said, “Brothers, this is the third day I have had no share. -----.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book XIV: p-194)

((((((((((((((((((((( ))))))))))))))))

---

**ခိပ်ခိပ်။ ခိပ်ကိပ်။**

---

‘ခိပ်ခိပ်’ ကို ‘ခိပ်ကိပ်’ ဝှံ့ နှိမ့်ဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ် တုတ်သွဟ်နှိမ့်ဟောင်ရ။ ဆမအခပ်ဟောင် ‘ဂ’ ကို ‘က’ မထွက်အာညိရ။ ပွောင်နဲချူအခပ်မထွက်ခိုင်ခါသ်ဂှ် ပွဲအဘိဓာန်အ္စာဟာလီဒေဂှ် ‘ခိပ်ခိပ်’ ဂှ် ထွေးလတ်ဟုံမွဲ။ ဆ ‘ခိပ်ခိပ်’ သွေးဟောင် ညးထွေးလတ်တဲ ကိုလတ်အဓိပ္ပါယ် (v) to be soft, affectionate; to be subtle, abstruse ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗှာအ္စာထောန်သိုင်ဂှ်တုန် ‘ခိပ်ခိပ်’ ဂှ် ထွေးလတ်ဟုံမွဲ။ ဆ ‘ခိပ်ခိပ်’ သွေးဟောင်ထွေးလတ်တဲ ညးကိုလတ်အဓိပ္ပါယ်(၂)သ် ‘ပျော့ပျောင်းသည်’ ‘သေချာသည်’ ရ။

ဝေါဟာရ ‘ခိပ်ခိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’ ဝှံ့ဂှ် နှိပိုင်ကြိယာရမ္မံတဲ ဝှံ့ဒ်နှိပိုင်နာမဝိသေသနမွဲလော် ရပ်စပ်စကာ မာန်ကိုဟောင်ရ။ ‘ခိပ်ခိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’ ဝှံ့ နွံအဓိပ္ပါယ်တုတ်ဟ်သ် ဒွဲစကာခေုလော်နွံဂှ်သန်ဟောင်။ ဝေါဟာရအေဂ်လိက် ‘soft’ ဝှံ့ဂှ်လော် မှုတ်အဓိပ္ပါယ်ဟုံကမ္မံသ်ရောင်။ ဟိုတ်ဂှ်ရ ဝေါဟာရမန် ‘ခိပ်ခိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’ ဝှံ့ ကိုဝေါဟာရအေဂ်လိက် ‘soft’ ဝှံ့ ဒွဲလဲအဓိပ္ပါယ်မတုပ်ရင်ညွအံဂှ် ထေက် ကိုပိုဒ်ဒေဝီဂှ်ရင်ကွာရ။ ပွဲအဘိဓာန်ဘာသာအေဂ်လိက် ‘Longman Dictionary’ ဂှ် ဝေါဟာရ ‘soft’ ဝှံ့ဂှ် ထွေးလတ်အဓိပ္ပါယ်(၁၄)သ်ရ။ ပွောင်(၁၄)သ်ဂှ် အဲဝှံ့ညာတ်ကေတ် ဆပုတ်(၂)သ် အဓိပ္ပါယ်တုတ်ကိုဝေါဟာရမန်ပို ‘ခိပ်ခိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’ ဝှံ့ရ။

**အဓိပ္ပါယ်(၁)။ ‘ခိပ်ခိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’**  
**(of a surface) to be not rough, to be smooth and pleasant to touch, to be soft, to be fine, to be delicate**

မူရုဝတ္ထုမွဲမွဲကိုဒ် ဥပမာမပ္ပံယာတ်,ဖျုန်ဇကုတအံဂှ် ကာလဇကုမဇိတ်သွောက်ဂှ်ရင်ခေုဂှ် ယင်ခေုဟုံ မှီဟ် ခေုဟုံကြိုင် ခေုဒိုန်စတ်, ဒိုန်ခေုတ်, တိုတ်တောတ်တဲမွဲး ခေုခိပ်ခိပ်/ခိပ်ကိပ်ခိုင်ရောင် ပို ဟိုမာန်ဟောင်ရ။ **soft-2 (not rough):** having a surface that is smooth and pleasant to touch/ Longman Dictionary. နကိုအဓိပ္ပါယ်ဗှာမပ္ပံ ‘နူးညံ့’, ‘သိမ်မွေ့’, ‘ချောညက်’ မွဲးဝှံ့ တအံဂှ် ဂပ်ဂပ်ပွောအံစတ်ရ။ ဝါကျဥပမာဂှ် အဲမပ္ပံထွေးကိုလတ်ပွဲသွတ်ဝှံ့ဂှ် ဩဝတ်လုတ်မှတ်မွဲရင်တဲ ညးမတ်လုတ်တဲညးဂှ် ဩက်ဝှံ့တဲးစိုတ်အိုတ်ရောင်။

နဲသက်လောန် (ဥာန်သုတေသနလိက်ပတ်မန်-ကွဲနဲချင်အမေရိကန်)

- နွံကာလမွဲတူ ဝှကျာ်စီရင်လဝ် အဟာရဘောဇိုန် မင်ဒိုင်တြုဏ္ဍသိစိုက်ရ။ တွဏ္ဍသိလအ်အာညါ၊ နကီုဒုင်မြမောင် ဝှကျာ်ဟုံဗျိုပ်တုဲ သွိုင်လတက်ကေတ် ယာတ်မချိုန်ဇုတ်ခိမ်ခိမ်တုဲ၊ ---။ (၅၅၀။ ၉-၄၃၁။ ဒု-၆၀၄။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ ထိုအခါ တစ်နေ့သ၌ မိဖုရားသည် ဘောဇိုန်ကို ပြည့်စုံစေ၍ ဘုရားလောင်း ကြာမြင့်လတ်သော် နံ့သာရေဖြင့်ချိုး၍ သိမ်မွေ့မြေ့မြစ်သော အဝတ်ကိုဝတ်၍ ---။ (၅၅၀။ တ-၅၁၁။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ Now one day she had prepared his food, and as he delayed his coming, she bathed in scented water, and put on a **soft** tunic of **fine** cloth, ----- . (The Jataka: Vol. III & IV: Book IX: p-296)
- (ဣသိဇုတ်တိုက် ဟုံကောင်ညာတ်မြဲမွဲလှေတုဲ ဟုံတီမြဲသက်ကရ။ သုတ်မြဲကောန်ဇုတ်ကရတ်တိုက် လှေအ်လှန်လဝ်တုဲ ဣသိဇုတ်တိုက် ဟုံဂးတက်မအံက်ဇုတ်ဣသိဇုတ်တိုက် သင်ဏအ်ရ။ “ယုံမအံက်အဲဂကူကသပ။ --- သပါတဲမတုပ်တဲ ရ်လုပ်စိင်ဇုတ်တိုက်ကို၊ လပုတ်တဲညင်နဲပွာင်ထဝ်ကို နတဲမချိုန်ဇုတ်ခိမ်ခိမ်လောန်တိုက် သပေတ်အဲတုဲ အာကော့ရ။ ဟုံတိုက်ရ ပတုဲနုဏ္ဍသိဂ်အာကော့တုဲ ပွဲဇုတ်အဲဝှံဂ် ညံကတတိုက်ရ။ စံင်တိုက်ပွဲစိုတ်အဲရ။” (၅၅၀။ ၉-၅၂၆။ ၉-၁၇။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ “ခမည်းတော်၊ --- ထိုရှင်ရသေ့ပျိုသည် ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော နူးညံ့လှကုန်သောလက်တို့ဖြင့် ငါ့ကို ကောင်းစွာတို့၍ ဤကျောင်းမှ ငါမျှော်လိုက်စဉ်ပင် သွားရှာလေ၏။ ထိုသို့နူးညံ့လှကုန်သောလက်တို့ဖြင့် ငါ့ကိုတို့၍ သွားရှာလေသောကြောင့် ငါ၏စိတ်သည် ပူလှချေ၏။” (၅၅၀။ ပဉ္စ-၁၈၆။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “----- With his **soft arms** around me clinging tight The fair boy ministered to my delight. His hands were white as cotton, gleaming bright Like golden mirror that reflects the light; At their **soft touch** I felt a burning thrill, And though he’s gone, the memory fires me still.” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVIII: p-105)
- မပတုသင်ဇုတ်ညင်သင်ထဝ်၊ မပတုရမျှာင်ညင်ကြာဝိတ်ထဝ် အဇုတ်ရမျှာင်ဗြို၊ မပတုသန္တာန်ဇုတ်ခိမ်ခိမ်လောန်၊ မပတုရုပ် ဟုံသျှင်လောန် ဟုံသင်လောန် ဟုံချိုင်လောန် ဟုံဗွာင်လောန် ဟုံကြောံလောန် ဟုံဖြာ်လောန်၊ မဂုံစိုက်ပြမာန်လဝ် ဗော်သွးတို့ဝါရမဂြိုင်လောန်တိုက် ဟုံတန်မဂုံပွဲလဝ်ခင်ကုသိုတုဲ ဝတ္တုအိုသိုတိုက် တုကုသိုက်ကလိဂုံရ။ (၅၅၀။ ၉-၂၈၄။ ဒု-၈၁။ အစွောံ။)
- “ယုံမူးတံ၊ ကျာ်တြဲနာဲပိုဝှံ မဒ်ကျာ်နုဂကုသိုက်ခိမ်ခိမ်ရောင်။ စိုန်ဣဗိညးမဇုတ်ပြ မစိုန်သကိုတကို ဗမူးဝေရဇုန်မန်လဝ် သောံပဒတ်မွဲပိုဂိတုဂ် ဣတေဒေတ်ဗက်စိုတ်ဗမူးတုဲ ပွဲဇုတ်ဇုတ်ဗမူးမန်မန်လဝ် ဟုံတန်မာမဂုံစွာဲတုဲ ဗုတ်မွဲတုဲကို ကျာ်ဟုံကလိဂုံပင်ရ။ လုကဲမွဲပိုဂိတု ဆသုမ္မဲတလတ် နာဗဒ်ဂစိုတ်တုဲ မဂုံယိုပ်ယာပ်တိုက်လဝ် ဗုတ်ဌာန်သွာင်ညါကို ဟုံဂုံအာရ။ ကျာ်တြဲဝှံ နွံကိုအပိုဏ္ဍဂုန် သန္တုဇုတ်လောန်သန်သံ့” ရဝှံခမီဂမိုင် ဟုံထိုင်သးတရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၃၀။ ဒု-၆၀၀။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ “ငါ့ရှင်တို့၊ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် နူးညံ့သိမ်

မေ့စွာသော မင်းမျိုးဖြစ်လျက် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ဘုရားဖြစ်လျက် ကြီးစွာသော တန်ခိုး အာနုဘော်ဖြင့် ပြည့်စုံတော်မူလျက် ဝေရဇ္ဇပုဏ္ဏားသည် ဖိတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝါတွင်းသုံးလ ပတ်လုံး မာရ်သည် မြေးယုက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝေရဇ္ဇပုဏ္ဏား၏အထံ၌ တစ်ရက်မျှလည်း ဆွမ်းကိုမရမူ၍ လောဘ၏အစွမ်းအားဖြင့် သွားခြင်းကိုပယ်တော်မူ၍ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး တစ်ကွမ်းစားမျှသော ကြိတ်အပ်သော မုယောဆွမ်းဖြင့် မျှတတော်မူလျက် တစ်ပါးသောအ ရပ်သို့ ကြွသွားတော်မမူ။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားတို့၏ အလိုတော်နည်းသည်၏အဖြစ် ရောင့် ရဲလွယ်သည်၏အဖြစ်သည် အံ့ဖွယ်ရှိစွာ” ဟု (ရဟန်းတို့သည်) စကားကိုဖြစ်စေကုန်၏။ (၅၅၀။ တ-၅၀၅/၅၀၆။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ - the Brethren in the Hall of Truth raised a discussion saying, “Sirs, a Tathagata, a **delicately nurtured** kshatriya and Buddha, though possessed of supernatural powers, at the invitation of a brahmin of Veranja stayed three months with him, and when owing to the temptation of Mara he failed to receive an alms at the hands of the brahmin, even for a single day, he gave up all covetous ways, and keeping in the same place for three months lived on water and a modicum of the ground flour of roots. Oh the contented nature of Tathagatas!” (The Jataka: Vol. III & IV: Book IX: p-294)

- “ယုံသိုင်မပြု၊ အဲလောဝ်တွအဲရ။ တွညးမပတွရုပ်သင်မနိမ်ကိဉ် သင်ကုမတုပ်တရ်သင်ထပ် အဲညာတ်သျှင်သျှိုက်တဲ ပင်ထးထပ် သိုအမဲကဖျုန်မပြဲမဒးရး အဲကိုကုမရာတ်ဂ် မူပတွညးမ ကိုကွေ့ပြောဟိတ်ဂ်ရောအံ” သမ္မေဟ်သွာန်။ (၅၅၀။ ၆-၄၉၆။ ၇-၃၄၉။ အစွောံ။) ပွဲမူ ဗွာ/ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ ----၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အသွင်ရှိသော အရှင်မင်းကြီးကို မြင်ရ၍ အကျွန်ုပ်သည် ချစ်မြတ်နိုးသဖြင့် မြတ်သောထမင်းဟုဆိုအပ်သော လက်ရွေးဆန် ကောင်းတို့ဖြင့် ချက်အပ်သော စင်ကြယ်စွာသော သားဖြင့်ဖြမ်းသော သလေးထမင်းကို ထိုအရှင်မင်းကြီးအားသာလျှင် ပေး၏။ အရှင်မင်းကြီးသည် ထိုထမင်းကို ခံယူ၍ မိမိသည် မစားမူ၍ ပုဏ္ဏားအား ပေးတော်မူ၏။ ဤသဘောကား အသို့နည်း။ အရှင်မင်းကြီးအား ရှိ ခိုးခြင်းသည် ဖြစ်စေသတည်း။” (၅၅၀။ စတု-၃၇၁။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “I saw one worthy of a throne, who from a kingdom came To deserts bare from palaces, most **delicate** of frame. On him in kindness I bestowed picked paddy-grains to eat, A mess of rice all cooked so nice such as men pour on meat. You took the food, and gave it to the brahmin, eating none: With all due deference I ask, what is it you have done?” (The Jataka: Vol. III & IV: Book XIV: p-233)
- ဓနပ်ဂ် မွဲကိုဇမိင်ဟံ့နိမ်ကိဉ်မကြင်ညွာတ် မသျှိုက်ဓနပ်ဂ် ဓနပ်ဂ် ဝိန်ကိုဒဒိုက်ကိုတြာဂ်ပွန်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၂၃၁။ ၈-၆၅၇။ အစွောံ။) (ဇိပ်ကိဉ် = ဟံ့ကြင်ညွာတ်) ပွဲမူဗွာ/ ခြေတို့၌ စွပ်အပ်သော မကောင်းသဖြင့်လုပ်အပ်သောဘိနပ်သည် ယောကျာ်း၏ဆင်းရဲကို ဆောင်ရာ ၏။ (၅၅၀။ ဒု-၃၀၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “O mighty king! for their own good men get them taught; but there was one to whom his learning brought misery with it, like an ill-made shoe;” --- (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-155)

အဓိပ္ပါယ်(၂)။ ‘ခိပ်ခိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’

**(of voice, sound, music) to be soft, to be quiet and pleasant, to be sweet, to be gentle**

မပွဲဗရမ္မဲကို ရမ်သင်မ္မဲကို အရောင်/ဂလာန်မ္မဲကိုတအ်ဂှ် ယဝ်ကလင်ခိုဟ်မိပ်ကတောင် ချဲချိန်စတ်, ချိန်ဇောက်, ချိန်ညမ်, ခိုဟ်ဩဟ်, ချက်ဇောက်တမ္း ချဲဇိပ်ဂြိပ်/ဇိပ်ကိပ်ခိုင်ရောင် ပိုဟိုမာန်ဟောင်ရ။ **soft-3 (not loud):** a soft sound, voice, or music is quiet and pleasant to listen to/ Longman Dictionary) ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အင်္ဂလိက် “sweet voice”/ “gentle voice” လောင် ဟို မာန်ရ။ နကိုဝေါဟာရဗွဲ ‘သာယာ’, ‘ချိုသာ’, ‘သိမ်မွေ့’, ‘ပြေပြစ်’ မွဲဝွဲတအ်ဂှ် ဂပ်ဂပ်ဗွဲအင်္ဂလိက် စတ်အဓိပ္ပါယ်ရ။ ဝါကျဥပမာဂမ္တိုင်ဗွဲသွင်ဝွဲဂှ် စီစတ်သီဂြိပ်ရင်အိုတ်ညိအ်။

- ပွဲတုံမိတာန်မ္မဲ မချိုက်ပင်သိုဟ်မရောင်ဆဲတ်ဂှ် ဂစံကွဲမ္မဲချိန်ခိုင်တု နရမျှင်ညင်ရ်ဗွင်သဲဂှ် ဗြုလလောင်တညင်ရ်တိုင်ခိပ်ဂှ် ညးဂမ္တိုင်မိင်တု ပင်ပျိုန်တဲတု “ယံဂစံမပြ၊ ဗရုတုအဲခိပ်ခိပ်ချိန်ဇောက် နွဲတက်ရ်သာကွဲရောင်သွံ” ဂးတု ဇန်တံဂမ္တိုင်ဟိုထိုင်သးတရ။ (၅၅၀။ ၉-၂၆၉။ ဒု-၂၇။ အစွဲ။) (ဗရုတိုင်ခိပ် = နတ်တူရိယာသံ) ပွဲမုဗွာ/ ကောင်းစွာပွင့်သော တရသောအင်ကြင်းပင်ဥနားလျက် တရသောဥသြသည် သာယာစွာသောအသံဖြင့် မြည်၏။ လူများသည် ထိုဥသြ၏သာယာစွာသောအသံဖြင့်ယစ်၍ လက်အုပ်ချီ၍ “သိမ်မွေ့သောစကားရှိသောငှက်၊ ပြေပြစ်သောစကားရှိသောငှက်၊ နူးညံ့သောစကားရှိသောငှက်၊ မြည်ဦးလော့” ဟု လည်ကိုမော့၍ နားထောင်၍ ကြည့်လျက်ရပ်၏။ (၅၅၀။ ဒု-၄၅၈/၄၅၉။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ ----- a cuckoo, perched amid the thick leaves of a sal tree, sang with a **sweet** note. All the bystanders were delighted at her voice; clasping their hands, and stretching them out, they besought her – “Oh, what a **soft** voice, what a **kind** voice, what a **gentle** voice! – sing away, birdie, sing away!” and there they stood, stretching their necks, eagerly listening. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-241)

- “ဂစံကွဲဂှ် ဇကုချဲဒမုိုင် ချဲအောက်ကိုရုပ်သ် ဇကုချဲပြေးဗြော်တ ဟိုတ်ရမျှင်ချဲချက်ဇောက်ခိပ်ခိပ်တု ညးမွဲသိုက်မုိုင်ချဲ ညးမွဲယိုက်ခိုက်ချဲ ညးမွဲထိုင်သးချဲဂှ် မိဝံညာတ်အိုတ်ညိတြဟာ”။ (၅၅၀။ ၉-၂၆၉။ ဒု-၂၇။ အစွဲ။) ပွဲမုဗွာ/ “မည်းသော အဆင်းမလှသော မှဲ့မည်းစွဲသော သိမ်မွေ့သောတွန်သံကြောင့် များစွာကုန်သောသတ္တဝါတို့သည် ချစ်အပ်သော ဤဥသြကို မြင်၏မဟုတ်လော့”။ (၅၅၀။ ဒု-၄၅၉။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ “There is a bird that you may often see; Ill-favoured, black, and speckled though it be, Yet its **soft voice** is **pleasant** to the ear: How many creatures hold the cuckoo dear!” (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-241)

- (ကလော်ဖြတ်အံ့) တြုံတံကွတ်တြုံကွင်စိုပ်ခေ့ဂ် နရမျှင်မချိန်ညင်ခိပ်ခိပ် မမိပ်ကတောင်တဲ့ “ယွံနာဲပိုတံ၊ ကွင်ဇုတ်ဒွဲဏံကွာ၊ ကွင်သုင်သုင်ကွာတဲ့ အာရမုဒ်ရော” ခေ့ကော်လေ့လှန် ခွင်တရ။ (၅၅၀။ ၉-၉၆။ ၁-၂၉၇။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ(ညောင်ကန်)/ ‘သာယာစွာသောစ ကားဖြင့် ပြောဆိုကုန်၍’။ ပွဲမူအေဂံလိက်/ Arranged in celestial splendour the ogresses sit within their abodes, seducing wayfarers with **honied words**. “Weary you seem,” they say; “come hither, and eat and drink before you journey further on your way.” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-233) (honied = honeyed) (honeyed words or honeyed voices sound soft and pleasant, but are often insincere./ Longman Dictionary)
- သေနကတုပညာတုနက် မွဲဂလားနမခိပ်ခိပ်လောန် မစိုန်ဒ်တမေကထိုက်မပြုရောင်။ (၅၅၀။ ၉-၄၀၂။ ၃-၄၆၉။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ ထိုသေနကအမတ်သည် မင်းအား အကျိုးအကြောင်းကို ဆုံးမ၏။ သာယာသောစကားရှိ၏။ ဓမ္မကထိကဖြစ်၍ ---။ (၅၅၀။ ၁-၂၇၆။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ Being a **pleasant** preacher of the law he established the king in the five precepts, ----. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VII: p-210) (ခိပ်ဂိပ် = သာယာသော = pleasant)
- “ဩပုဂံမဲ့ ကောံဂုန်အိုသိုဂ် ခေ့မစိုန်သကိုတရ။ ခေ့မပွေဟ်ကံဖိုတဲ့ မွဲကိုစင်သဒ္ဓါရ။ ဂလားနချိန်ညင်ခိပ်ကိပ်ဂ်သူးတဲ့ ခေ့မဆန်စန်ဒါန်သီလ ခေ့မတီဂလားနညးမယုတ်မပြု ခေ့မွဲကို သင်္ဂဟပန်သ် ခေ့မွဲဂလားနမသာယေန် ခေ့မွဲဂလားနမခိပ်ခိပ် ပုဂံမသွတောင်သံဝွံဂ် ပိုန်ကျပ်ဩ ယွံဝံဒထောံကောံပုဂံဂ်ရ။” (၅၅၀။ ၉-၅၂၂။ ၈-၃၃၄။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ “သိကြားမင်း၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ခပ်သိမ်းကုန်သော ထိုကျေးဇူးတို့နှင့်ပြည့်စုံ၏။ သက်ဝင်၍ သဒ္ဓါခြင်းရှိ၏။ ချစ်ဖွယ်သောစကားကို ဆိုတတ်သည်ဖြစ်၍ နူးညံ့သောစကားရှိ၏။ ဒါန၊ သီလအစရှိသည်တို့ကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်လေ့ရှိ၏။ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် တောင်းလာကုန်သောသူတို့၏အသံကို သိတတ်သောအလေ့ရှိ၏။ ပေးကမ်းခြင်းအစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သူတစ်ပါးတို့အား ချီးမြှောက်လေ့ရှိသော သာယာသောစကားရှိသော နူးညံ့သောစကားရှိသော ထိုသို့သဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘုန်းကျက်သရေသည် မစွန့်။” (၅၅၀။ ၁၂-၆၇/၆၈။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ The man with every gift at his command, True, **tender**, free and bountiful of hand, Heart-winning, **gracious, smooth of tongue** withal, Fortune from such an one will never fall. (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVII: p-77)
- ကောန်သွိုင်မိင်ရမျှင်ဖြိုတဲ့ သွာန်တိုန်ရ။ “ယွံမွဲတံညးဂမ္ဘိုင်၊ ဗရမမိပ်ခိပ်ခိပ် မထေက်ကို ကလင်ပင်မိုင်ဂ် မူဗရုဂ်သူးရော၊ ဗရမ္မေတ္တိုင် ဗရဇ္ဇော်သွတ် ဗရမဟိုထိုင်သး ကာမဂုန်မသုန် ပြုကာ ခေ့မဟိုဒက်ဒေါန်တဂ် ခေ့မဇတင်ကိုစိုတ်ညးရောင်သွံ၊ ဂ်ဗရမဖျိုက်ကိုကတောင်အဲ သံဝွံဂ် ခေ့ဟိုဒက်ဒေါန်လစောန်ရဏောန် မိပ်သိုပ်လောန်သန်သွံ၊ မူဗရုဂ်သူးရောမွဲတံ။” (၅၅၀။ ၉-၅၀၇။ ၈-၈၇။ အစွောံ။) ဗတ်ဗွာ/ မင်းသားသည် ထိုမိန်းမသံကိုကြား၍ ဤ

သို့မေး၏။ “အချင်းတို့၊ နာပျော်ဘွယ်ဖြစ်သော သာယာစွာသော ဤအသံသည် အဘယ် မည်သောအသံနည်း။ အသွယ်သွယ်သော အသံကြီးအသံငယ်တို့ဖြင့် ငါးပါးကုန်သောကာမ ဂုဏ်တို့ကို ချီးမွမ်းဂုဏ်ဖော်၍ ရေရွတ်မြည်တမ်းလျက် သူတစ်ပါးတို့၏စိတ်နှလုံးကို တုန် လှုပ်စေသည်တကား။ ဤကဲ့သို့ ငါ၏နားတို့ကို ချမ်းသာစေသော၊ ချစ်ဖွယ်မြည်တမ်းသော စိတ်နှလုံးတို့ကို ရွှင်လန်းစေသော ဤအသံသည် အဘယ်မည်သောအသံနည်း။” (သုတေ သီ)

- ပဲ့ပယာ်ကောန်တြုသွိုင်မသတိက်ဂ် သွတ်ဖြဂ်ဒယော်ရ၊ နရမျှာင်မချိန်ချောတ်ဒိမ်ဒိမ် မှိုကိုရ် သာလောန်ဂ် ကောန်တြုသွိုင်မိင်တဲ ထနေန်တစိုတ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၂၆၃။ ဒု-၈။ အစွေခံ။) ပဲ့မူဗွာ(ညောင်ကန်)/ ထိုကချေသည်မသည်လည်း မိုးသောက်ထကာလ၌ ထိုအရပ်၌နေ၍ စောင်းသံဖြင့်သီချင်းသံကို သီချင်းသံဖြင့်စောင်းသံကို မလွန်စေမူ၍ သာယာစွာသောအသံ ဖြင့် သီ၏။ မင်းသားသည် နားထောင်လျက် လျောင်း၏။ (၅၅၀။ ဒု-၄၃၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ So in the morning time she took her stand in that place, and sang with a **voice of honey**, so that the music was as **sweet** as the song, and the song as **sweet** as the music. The prince lay listening. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-228)

တင်သန္တီ (၁)။ စပ်ကိုဗရုရမ်သင်မကလင်ခိုဟ်ဂ် ဝေါဟာရမန်ဂမ္ဘိုင် ‘ဇိပ်ဂြိပ်’၊ ‘ချိန်ချောတ်’၊ ‘နွံ ကိုရ်သု’၊ ‘ချက်ချက်’၊ ‘မိပ်ကတောင်’ မှူးဝွံတအ်ဂ် မှိုလအာအဓိပ္ပါယ်မတုပ်သွဟ်အိုတ်ရ။ ညင် သာ်ဂ်ကို ပဲ့ဘာသာဗွာ ဝေါဟာရဂမ္ဘိုင် ‘သာယာ’၊ ‘သိမ်မွေ့’/ ‘ပြေပြစ်’/ ‘နူးညံ့’ မှူးဝွံတအ်ဂ် လေဝ် မှိုလအာအဓိပ္ပါယ်မတုပ်သွဟ်အိုတ်ရ။ ပဲ့ဘာသာအေဂံလိက်လေဝ် ‘sweet’, ‘soft’, ‘gentle’, ‘pleasant’ တအ်ဂ်လေဝ် မှိုလအာအဓိပ္ပါယ်မတုပ်သွဟ် မဒ်တ synonyms အိုတ်ရ။ တိတ်ဒ်အ ဓိပ္ပါယ် “ဇိပ်ဂြိပ်”/“ဇိပ်ကွိပ်” ဖအိုတ်ရ။

တင်သန္တီ (၂)။

ဗတ်ဘာသာဗွာမဟို “သာယာသောအသံ” ဂ် ကောန်မန်ပိုလှိုမဂ္ဂိုင် သိုကိုသွာဂီတတအ်ဂ် ဟိုချူဒ ယော်တဒိုင်ဗတ်မန် “ရမျှာင်သာယာ” ကို ဝှံမိင်ညာတ်ကေတ်ဗွဲမဂ္ဂိုင်ရ။ ဝေါဟာရ ‘သာယာ’ ဗွဲအ ဓိပ္ပါယ်သာ်ဏအ်ဂ် မန်ပိုခေတ်လှုဟ်တအ် ဝှံကေတ်လဝ်နူဘာသာဗွာရောင်။ သွက်ဝှံကေတ်အဓိပ္ပါယ် ဗတ်ဗွာ “သာယာသောအသံ” ဂ် ပဲ့ဘာသာမန်ပို ဝေါဟာရတအ်နွံ ဝှိုင်သန်ဟေင်ရ။ မပွဲ ‘ရမျှာင် မဇိပ်ဂြိပ်’၊ ‘ရမျှာင်မမိပ်ကတောင်’၊ ‘ရမျှာင်မချိန်စတ်’၊ ‘ရမျှာင်မချိန်ညမ်’၊ ‘ရမျှာင်မချက်ချက်’၊ ‘ရမျှာင်မှိုကိုရ်သု’ တအ်ဂ်တအ်ဂ် တုပ်ကိုဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘သာယာသောအသံ’ ဟေင်ရ။ ဝေါဟာရ မန်ပို နွံဝှိုင်သန်၊ ဟိုတ်ဂ်ရ ပိုလွဗက်ကေတ်ဒိုင် ဝေါဟာရဘာသာညးတွဟ်ရ။ ဝေါဟာရမှူး ‘သာ ယာ’/‘သာယျာ’ ဂ် ပဲ့ဘာသာမန်ပို စိုန်နွံတကိုလေဝ် အဓိပ္ပါယ်သာ်ဏအ်ဟွံသေင် ချေဒ်အဓိပ္ပါယ် တွဟ်သွာင်ရောင်။ ဝေါဟာရ ‘သာယာ’ ဂ် ချေဒ်မူလဝေါဟာရဗွာဟေင် ချေဒ်စိုက်ကျင်နူပါဠိလေဝ် ဟွံသေင်ရောင်မှူးဂ် ဂပ်ဂပ်တီလဝ်ရ။

အဓိပ္ပါယ်(၃)။ ‘ဒိမ်ဂြိုဟ်’/‘ဒိမ်ကွိပ်’ (သိမ်မွေ့)  
**to be fine, to be finely-ground, to be powdery,  
(of leaves) to be very small**

ခွက်မပွဲကိုခွက်တိ၊ ခွက်မြေက်၊ ညောင်ဗတီတအ်ဂှ် ညံ့ညောတ်တ သောဲတ် လှော်တ ချိုတ်တဒွံင် ဗွဲမလောန်မွဲး ညံ့ဒိမ်ဂြိုဟ်/ဒိမ်ကွိပ်ဒွံင်ရောင် ပိုဟိုမာန်ရ။ နဝေါဟာရဗျာ ‘သိမ်မွေ့’ ဂှ် ဂပ်ဂပ်ပွောအ် စတ်တအဓိပ္ပါယ်ရ။ မပွဲကိုတူးသုတအ်ဂှ်လေဝ် ဗွတ်တော့ညံ့ညောတ်တ သောဲတ် သွတ်တဒွံင် ဗွဲမ လောန်မွဲး ပိုဟိုဂးရပ်စပ်စကာတ် ဝေါဟာရ ‘ဒိမ်ဂြိုဟ်’/‘ဒိမ်ကွိပ်’ ဣအ်မာန်ကိုဟောင်ရ။ ဝါကျဥပမာ ဂမ္တိုင်ဗွဲသွတ်ဝံတအ်ဂှ် လူတ်ရံင်ညိအ်။

- အာစိုပ်ကန္တာဗတီမွဲဂှ် (ဗတီတအ်ဂှ်) **ဒိမ်ကွိပ်**လောန်၊ သွံလဝ်ပွဲတဲ ပြဟ်စှော်အာဟုံမံင်သက် သက်။ ဗတီဂှ် စးဂမ္တဲတဲ ညံင်ညးမဗတီလဝ်လူပုတ်ကို တွဟ်နသလိုန်အာဂှ် ဟုံသွဟ်ရဝ ဟောင်။ (၅၅၀။ ၉-၂။ ၁-၇။ အစွောံ။) ပွဲမုဗျာ/ ထိုသဲကန္တာရ၌ သဲတို့သည် သိမ်မွေ့ကုန် ၏။ လက်ဆုပ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သောသဲတို့သည် လက်၌မတည်ကုန်။ နေထွက်သောအခါမှစ၍ မီးကျိုးစုကဲ့သို့ပူ၏။ နင်းခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ (၅၅၀။ ၁-၂၀။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုအေဂံ လိက်/ “On one occasion he came to a sandy wilderness sixty leagues across, and the sand of which was so **fine** that, when grasped, it slipped through the fingers of the closed fist. As soon as the sun got up, it grew as hot as a bed of charcoal-embers and nobody could walk upon it. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-10)
- ပွဲကာလဂှ် ဒမာတ်မွဲဂှ် ညံ့ကျောန်သွတ်တဲ အပွဲကွပ်သွတ်ဂှ် ကွိက်မြေက်**ဒိမ်ဂြိုဟ်** ညံ့စုတ်လဝ်တဲ သွတ်ဂှ် ညံ့ဏာကိုသိုင်ရ။ သိုင်ကော်ဗမွဲးတဲ “သွတ်ဝံ မွဲးရံင်လက်သန်ညံ့” သိုင်ဂး။ ဗမွဲး တံင်ပွိတ်သွတ်နူကွပ်ဂှ်တဲ ဆင်ရံင်ရ။ ကွိက်မြေက်ဂှ် လုပ်အာပွဲမုဟ်တဲ ဗမွဲးထအဟ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၁၂၆။ ၁-၃၆၁။ အစွောံ။) ပွဲမုဗျာ/ ထိုအခါ တယောက်သောပန်းဘဲသည် သန်လျက်ကို ပြု၍ သန်လျက်အိမ်၌ **သိမ်မွေ့**သော ငြုတ်မှုန့်ကိုထည့်၍ မင်းအား သန်လျက်ကိုဆက်၏။ မင်းသည် ပုဏ္ဏားကိုခေါ်စေ၍ “သံလျက်ကို စုံစမ်းလော” ဟုဆို၏။ သန်လျက်ကိုကိုင်၍ နမ်းသော ပုဏ္ဏား၏နှာခေါင်းကို ငြုတ်မှုန့်တို့သည် ဝင်ကုန်၍ ချေလိုသည်၏အဖြစ်ကို ဖြစ်စေကုန်၏။ (၅၅၀။ ၁-၅၄၀။ ညောင်ကန်။) ပွဲမုအေဂံလိက်/ Now a certain smith made a sword and put into the sheath with it some **finely-ground** pepper, and brought it in this state to the King, who at once handed it over to the brahmin to test. The brahmin unsheathed the blade and sniffed at it. The pepper got up his nose and made him sneeze, ----- (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-278)
- သာ်ဝံကလော်ချပ် ‘မွဲဗောဓိသတ်ဂှ် အဲကိုထအ်ညိ’ ဂးတဲ ကနိုက်ကြကောတ်မ**ဒိမ်ဂြိုဟ်** ညံ့ဖ ရဲဖျေရ။ ကနိုက်ကြကောတ်တရဲစှော်တဲ လောပ်အာမုဟ်မွဲဗောဓိသတ်ရ။ မွဲဗောဓိသတ်ထအ် တ လက်သွိက်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၁၅၅။ ၁-၄၃၇။ အစွောံ။) ပွဲမုဗျာ/ ထိုဘီလူးသည် ဘုရား

လောင်း၏အဘကို ချေစေအံ့ဟူ၍ မိမိ၏အာနုဘော်ဖြင့် သိမ်မွေ့သောအမှုန်ကို လွှတ်၏။ အမှုန်သည်လာလတ်၍ ပုဏ္ဏား၏နှာခေါင်းပေါက်၌ ဝင်၏။ ထိုပုဏ္ဏားသည် အင်းပျဉ်ပေါ်၌ လျောင်းလျက်သာ ချေ၏။ (၅၅၀။ ဒု-၂၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ He (the Goblin) determined to make the father of the Bodhisatta sneeze. Accordingly, by his magic power he raised a cloud of **fine** dust, which entered the man's nostrils; and as he lay on the bench, he sneezed. (The Jataka: Vol.I & II: Book II: p-12)

- “ယုံသဟာပိုဝေ၊ ချေမှုန်ကုသုမဇိမ်ဦးမိ ချေမှုန်ကုလေဂ် ဆမ္ပုလစုတ်ကိုအဲခံက် ချေမပေါ်ကျိပ်အဲ ချေဒကုတ်စမဲအဲဂ် မူယုဆုဂ်ရော” (၅၅၀။ ၈-၂၁။ ၁-၅၉။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ “အဆွေ၊ အကြင်သစ်ပင်၌ တချက်တည်းသာပေါက်မိသဖြင့် ဦးခေါင်းသည်ကွဲ၏။ အဆူးရှိထသော သေးသောအရွက်ရှိထသော ဤသစ်ပင်သည်ကား အဘယ်မည်သောသစ်ပင်နည်း။” (၅၅၀။ ဒု-၂၂။ ညောင်ကန်။) (သုမဇိမ်ဦးမိ = သေးသောအရွက်) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ “O friend, what is this thorny, **cool-leaved** tree, which at one blow has broke my beak for me?” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-114)

အဓိပ္ပါယ်(၄)။ ‘ခိမ်ဦးမိ’/‘ခိမ်ဦးမိ’

မပွဲပညာ၊ ညာဏ်ဘာန်၊ ကသပ်ဂွန်တအံက်ကို စွဲ၊ ဥပပါယ်တအံက်ကို ချေသိုင်းသိုက်၊ လှဲလေး၊ သိုက်နက်တမူး ချေဇိမ်ဦးမိ/ခိမ်ဦးမိခိုင်ရောင် ပိုဟိုမာန်ကိုရ။ “ညာဏ်ပညာမဇိမ်ဦးမိ” မူးဂ် ညာဏ်ပညာမညွေကံသွာ၊ မဖော်လှဲ၊ မသိုက်နက် ရံသင်္ဂုဗျေခေဇာန်ထွေးတအဓိပ္ပါယ်ရ။ ဝါကျပယိုဂ်ဂမ္ဘိုင် ဗွဲသွပ်ဝံ လူတ်စီစတ်ရံင်ညီ။

- “ယုံမူးတံ၊ ဟိုတ်အဲမိုန်တလွီမဟံသုဂ် ဟိုတ်အဲနွံပညာမဇိမ်ဦးမိ ဟိုတ်မဟံဂံဖက်တက လော်ဒမြိုဟ် ဟိုတ်မဟံဂံပွေင်ထောံကောံလွီ ဟိုတ်မဟံဂံဒ်လွီကလော်ဗြိုဂ်တဲ မကလိဂံတသိုက် မဂံဗွဲဒဒိုက်ဂ်ရောင်။” (၅၅၀။ ၉-၁၃။ ၁-၃၇။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ “လိမ်မာကုန်သော အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အဆုံးအမ၌ မြဲသောအားဖြင့် လုံ့လပြုခြင်းကြောင့်၎င်း စိတ်၏ထိတ်လန့်ခြင်း ကိုယ်၏တုန်လှုပ်ခြင်းဖြင့် မဆုတ်မနစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း ဘီလူးမတို့၏နိုင်ငံသို့ မလိုက်ကုန်၊ ငါ့အား ကြီးစွာသောဘေးမှ ထိုချမ်းသာခြင်းသည်ဖြစ်၏။” (၅၅၀။ ၁-၅၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ Wise counsels heeding, firm in my resolve, With dauntless heart still holding on my course, I shunned the Sirens' dwellings and their snares, And found a great salvation in my need. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-289)
- “ယုံသိုင်းဣန်၊ သတ္တံဂ် ညးမဂ်ိုင်ကိုလမိင်လညာတ်ကွတ်ဗ္ဗောန် ညးမူကုပညာမဇိမ်ဦးမိ ညးမူကုဂုန်မဖ်သင်္ဂု ဂပ်ဂပ်ဆိုက်ဗွက်နိသု သီကွီသိပ်ဂံတဲ အာကတ်ဗ္ဗောန်သွာန်သျှက်ညီ။” (၅၅၀။ ၉-၅၂။ ၈-၃၃။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ “သိကြားမင်း၊ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် နူး



ညံ့သိမ်မွေ့သောအကြောင်းကို သိခြင်းငှာစွမ်းနိုင်ကုန်သော များသောအကြားအမြင်ရှိကုန်သော ပညာကြီးကုန်သောသူတို့ကို မှီဝဲရာ၏။” (၅၅၀။ ပဉ္စ-၇၀။ ညောင်ကန်။)

- “ယုံရသိတံ၊ မွှေးတံကလင်ပင်မိင်ဂလားအဲညိ၊ ညံ့မဇိမ်ကွီမ်လောန် ညံ့မဆွေးလောန် ညံ့မဂြိုင် ကိုကတ်ဗွောန်လောန် ရသိကောမယက္ခာတော်ဂံ ရမဝေတ်ဗွောန်လင်အဲဂံကိုရ၊ ပဲ့ကာလလှုပ် ပွဲဂံ လွက်အဲဒ်သက်ကောတော်ဂံပွန်ညိ၊ ညံင်မသောံချိုက်ပေင်စိုန်သကိုဇျာန်ဂံ ကိုအဲဂံတန်ဒိုင်ညိရ အံ” ကျဲဂး။ (၅၅၀။ ၉-၂၉၉။ ဒု-၁၁၆။ အစောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “ငါ့သျှင်၊ ငါသည် များသောအကြားအမြင်ရှိသော ကောမာရပုထူရှင်ရသေ့၏ မြတ်သောဈာန်၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကို ကြားအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ငါ့ကို သင်သည် ရှေး၌ကဲ့သို့ မအောက်မေ့လင့်။ ယခုငါသည် ဆရာကောင်းကိုရသည်ဖြစ်၍ ဈာန်ကိုလုံ့လပြု၍နေ၏။” (၅၅၀။ ဒု-၅၇၈။ ညောင်ကန်။)
- နညာဏ်မဇိမ်ကွီမ် ခါရသို့မဲ့ ပိုန်မကျင်နုကျင်သရံပါပိ ဟံဂိုင်လင်ပိုန်ဂံတဲ—။ (၅၅၀။ ၉-၂၁။ ပ-၆၈။ အစောံ။) ဗတ်ဗွာ/ သိမ်မွေ့သောဉာဏ်ဖြင့် ချင့်ချိန်ဆင်ခြင်၍ မကောင်းမှုမှလာသောဥစ္စာကို မရယူဘဲ —။ (သုတေသီ)
- “တွသို့မွေ့ဂံ နွံကသပ်ဂွန်ဇိမ်ကွီမ်သန်၊ အဲမေ့ဖေက်သန်” ဓမ္မဗြဲဂး(ကိုကျိဗြဲဂံရ)။ (၅၅၀။ ၉-၄၃၇။ ဒု-၆၄၁။ အစောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “အဆွေခင်ပွန်းမြေခွေးမ၊ သင်၏လင်သည် ထက်သောအတိုင်ပင်ရှိ၏၊ ငါသည်ကြောက်၏” ဟု ဆိတ်မသည်ဆို၍—။ (၅၅၀။ တ-၅၆၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်ဂံ ချူလင် “skilful in devices”, “cruelly-minded” ရ။
- “ယုံခမိတံ၊ ဗရိဗြဲစွဲဂံ စင်မုံညာဏ်မတီဥပျါဉးမရဲပွဲဂံ နဂလားဥပျါမဇိမ်ကွီမ်ဂံ ညံ့လှန်စတ်ရ၊ ညံ့လှန်စတ်ဟံမာန်ဟေင်။ ---” (၅၅၀။ ၉-၃၈၃။ ဒု-၃၉၆။ အစောံ။) ဗတ်ဗွာ/ “ရဟန်းတို့၊ စဉ်းလဲသောတောကြောင်မသည် သူတစ်ပါး၏ဥပါယ်မာယာကို သိတတ်သော ဉာဏ်ရှိသောကြက်ဖကို သိမ်မွေ့သောဥပါယ်စကားဖြင့် လှည့်စားဖြားယောင်းအံ့သောငှာ အားထုတ်၏။ လှည့်စားဖြားယောင်းအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်သည်သာလျှင်တည်း။ ---။” (သုတေသီ) ပဲ့မူအေဂံလိက်ဂံ ဂးလင် “to be exceedingly crafty” ရ။ (**crafty**: adj. good at getting what you want by clever planning and secretly deceiving people/ Longman Dictionary))
- “ယုံမွှေးတံ၊ (ခွင်စွဲမွှေးယုဉ်ခေမ္မဇေဂံ) နဂလားဥပျါမဇိမ်ကွီမ်ဂံ ညိုန်ညမ်တဲကောံရ၊ ပွဲဥဲဂံ သွါသွါသွါတတ်တဲရောင်။ ညံင်ရဲဖြူဇာတ်ဂမိဉ်ပဲ့ဂမြင် မဗွန်လင်ဇကုဥဲဂံကို ညံ့ဗွန်လင်စွဲ ဇိမ်ကွီမ်ဂံ တြုံမအောန်ကိုပညာတံဂံ သျိုင်သတိစွဲဥဲသန်ရ၊ ---။” (၅၅၀။ ၉-၃၈၄။ ဒု-၃၉၉။ အစောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “စကားဖြင့် ပြေပြစ်၏၊ စိတ်ဖြင့် ဝင်နိုင်ခက်၏၊ တွင်းသည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော တွင်း၌တည်သောမြွေဟောက်ကဲ့သို့၊ (ခေမ္မဇေမည်သောကျီးသည်) ရွာနိဂုံးအ

စရှိသည်တို့၌ သူတော်ကောင်းဟူ၍ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ယုတ်မာသောဤဂှ်ကို မိုက်သော ယောကျာ်းသည် သိနိုင်ခဲ့၏။” (၅၅၀။ တ-၁၇၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ At heart a hypocrite, his language charms, a black snake slinking to his hole is he: He cozens by his outward coat of arms, the country-folk in their simplicity. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-171)

- ပဲ့ဋ္ဌာန်အိုသိုဝှံ့ တြုံမဝံ့ပတုပညာအိုတ်ရမ္းဂှ် ဟံ့မွဲကို၊ ဗြဲလေဝ် နွံတ်ကိုပညာကို၊ ----- ဗြဲတံဂှ် ချဲမွဲကိုကသပ်ပြဟ် ချဲမွဲစွဲမခိမ်ဦးဦး၊ (သုတ်ဗြဲမွဲယု)သုလသာဂှ် ကာလတြုံ ကမ္မတ်မဟံ့ဝံ့ဂစိုတ်ချဲဏီဂှ် ချဲဝံ့ဂစိုတ်ကျွံတြုံကမ္မတ်ဂှ်ကွာတု ဇကုချဲဝံ့ဗျးနူဘဲဂစိုတ်ဟေင်။ (၅၅၀။ ဇ-၄၁၉။ ဒု-၅၅၆။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ ခပ်သိမ်းကုန်သောအရာတို့၌ ယောကျာ်း သည်သာလျှင် ပညာရှိသည်မဟုတ်။ မိန်းမသည်လည်း ပညာရှိသည်ဖြစ်၏။ လျင်မြန်စွာ အ ကျိုးကိုတြုံနိုင်၏။ သေခြင်း၏အနီး၌ တည်လျက်လျင် စင်စစ်ထိုသူခိုး၏ သေခြင်း၏အ ကြောင်းကို လျင်စွာလည်းကောင်း မြန်စွာလည်းကောင်း ကြုံနိုင်၏။ မြားပြည့်သောလေး ဖြင့် သတ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ သုလသာ(မည်သောမိန်းမ)သည် (ခိုးသူ)သတ္တုကကို သတ်၏။ (၅၅၀။ တ-၄၁၅။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ Wisdom at times is not confined to men: Women are **quick in counsel** now and then. How quick and keen she was the way to know, she slew him like a deer with full-stretched bow. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VIII: p-263)

**အဓိပ္ပါယ်(၅)။ ‘ခိမ်ဦးဦး’/‘ခိမ်ကိမ်’  
to be subtle**

အရာကိစ္စမွဲမွဲ/ဒဒ်မွဲမွဲဂှ် ချဲဇိပ်ဂှ်/ဇိပ်ကိပ်ခွံင်မ္း ယဝ်ရဇကုအောန်တ်ကိုဝေင်သတ်ကို အောန်တ်ကို ပညာကို အောန်တ်ကိုဂမြင်ညာန်ကိုဒ်မ္း ဇကုသွောံတီကေတ်ချဲမာန်ဂှ် သျှိုင်သန်ဟံ့လောဲသွာရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အင်္ဂလိက် ‘subtle’ ဂှ် ဂပ်ဂပ်ပွောအံစတ်ရံင်ရ။ **subtle-1:** not easy to notice or understand unless you pay careful attention/Longman. ဗွဲဘာသာဗျာမ္း နကိုဝေါဟာရ ‘သိမ်မွေ့’ ဂှ် ဂပ်ဂပ်ပွောအံစတ်အဓိပ္ပါယ်ရ။ ဝါကျဥပမာဂမ္တိုင်ဗွဲသွင်ဝှံ့ဂှ် ဩဝ်လူတ်ရံင်ညိ။

- သတ်ဂျိုလမုဟ်ဂှ် မချိုက်ပေင်တ်ကိုရုံမြဲမောဝ် ချဲခိမ်ဦးဦးလောန်သန်ရ။ ယံစဒးချဲတု ဂျိုချဲဂှ် ဗျာပ်သွောံအာတု ဒးအိုတ်လမျိုရ။ (၅၅၀။ ဇ-၈၅။ ပ-၂၇၁။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ စားအပ် သော အဆင်းအနံ့ အရသာနှင့်ပြည့်စုံသော အဆိပ်သီးမည်သည်ကား အအူတို့ကိုဖြတ်၍ အ သက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်၏။ (၅၅၀။ ပ-၄၀၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ ----- is like the eating of the fruit of the What-fruit tree. Very fair to view is the What-fruit, very fragrant and sweet; but when eaten, it racks the inwards and brings death. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-212)

- “တွအဲမဒ်ဗမ္မးသ္မာဂကုမ္မာဂ် သွာန်မွဲဒိင်ဒိင်ဂ် အဲသွာန်တွအဲညိ၊ တွအဲသ့မာန်ညိဟာ။” (၅၅၀။ ၉-၃၇၇။ ဒု-၃၆၇။ အစွောံ။) (လိင်ဂြိပ် = သ္မိုဟ်နက်၊ သ္မိုင်သ္မိုဟ် = လေးနက် = profound) ပွဲမူဗွာ/ “ပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်စေ၊ ငါမေးသောပြဿနာကို ဖြေနိုင်လတ္တံ့လော။” (၅၅၀။ တ-၁၂၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ “Who are you?” “I am a brahmin student.” “Very well, if you are, you will be able to answer me a question.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-154)

**အဓိပ္ပါယ်(၆)။ ‘ဒိင်ဒိင်’/‘ဒိင်ကိပ်’  
to be delicate**

ဝတ္ထုမွဲမွဲ/အပေါတ်မွဲမွဲဂ် ညံ့ချိုန်စတ်တံင်ဒွဲမလောန်တဲ ညံ့ဒကားပါကပ်ကပ်လိလိလောဲသွာမ္မး ညံ့ လိင်ဂြိပ်/လိင်ကိပ်ဒိုင်ရောင် ပိုဟိုမာန်ရ။ ညံ့လိင်ဂြိပ်/လိင်ကိပ်ဒိုင်မ္မး ဇကုဒးရပ်စပ်တံင်ညံ့မွဲသ္မာဒ္ဓိ ဒးမင်မွဲ တံင်ညံ့သိုက်ဂုဏ်သတိရောင်။ နကိဝေါဟာရဗွာ ‘သိမ်မွေ့’ ‘နူးညံ့’၊ နကိဝေါဟာရအင်္ဂလိက် ‘delicate’ တအ်ဂ် ဂပ်ဂပ်ပွောအ်စတ်ရံင်အဓိပ္ပါယ်ရ။ **delicate-1:** easily damaged or broken/ Longman Dictionary) ဝါကျဥပမာဂမ္တိုင်မွဲသွပ်ဝံ့ဂ် မှတ်သ္မိစိစတ်ရံင်ညိအံ။

- “ဇကုအဲဝံ ပ္ဍောင်ယဲဒ္ဓိတ်စောတ်တြဂ် နကိယဲမွဲ အဲမွဲဒင်ပြိုက်တံင်လှိုန်တဲ ဒးဒင်ဒဒိုက် ပွဲမ လောန်ရ။ ပွဲမဒိင်ဒိင်မွဲဒောင်ဂ် ရဲမထောံစုတ်ပုဗတီဂမ္တိုင် ဇကုအဲဝံ ပွဲမပြဟ်ကြက်ညံ့ညွဟ် အာရ။” (၅၅၀။ ၉-၂၉၃။ ဒု-၁၀၅။ အစွောံ) ပွဲမူဗွာ/ “ကိုးဆဲးခြောက်ပါးသော ရောဂါ တို့တွင် တပါးဖြစ်ထသော နှိပ်စက်တတ်သောရောဂါသည် ပြင်းစွာနှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲထသော စွန့်အပ်သော ငါ၏ဤအကောင်သည် ပူသောသဲပြင်၌ ပြစ်ချအပ်သော သိမ် မွေ့စွာသောပန်းကဲ့သို့ လျင်စွာခြောက်တပ်၏။” (၅၅၀။ ဒု-၅၆၁။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူ အင်္ဂလိက်/ “Down smitten with a direful illness, I in utter torment and affliction lie, my body quickly withers, like a flower laid in the sun upon the dust to dry.” (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-298)

**အဓိပ္ပါယ်(၇)။ ‘ဒိင်ဒိင်’/‘ဒိင်ကိပ်’ (ဇေဇင်သေချာသညိ)  
to be certain, sure; to be thorough,  
to be careful, to be meticulous**

ကုဝေါဟာရ ‘လိင်ဂြိပ်’/‘လိင်ကိပ်’ ဝံ ပွဲအဓိပ္ပါယ် ‘သိပ်နက်’၊ ‘ချိုတ်ပျိုတ်’ ဝံလေဝ် စကာမာန်ကို ရ။ ပွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘စေ့စပ်သေချာ’ ‘တိကျသေချာ’ မဒ်ရ။ ဝါကျဥပမာဂမ္တိုင်မွဲသွပ်ဝံ့ဂ် လူတ်စိစတ်ရံင်ညိ။

- ပတွကတောင် ပင်မိုင်ဂလားနည်း ညံင်သွာဂြောင်ကမတ် လပိုင်ရတ်အကြာကြော်ဗတီ ကို၊ တမ်ဒေါင်ကောတ်ဂလားနည်းသတ် ဒ်သစ္စိသွတ် မပင်မိုင်ဒိင်ဒိင်ဇီဇပ်တဲ အကြာအစံက် အပြဲဂလားနည်း ဒွဲဂလားနည်း မုဒ်ရတ်ဂ် ရဲဗ်လပိုင်ဒေပ်လပ်ကိုမိုန်ညိ။ (ဂလားန သွေံဗ္ဗောန်ကျပ်ဇောံအစွောံ) (၅၅၀။ ၉-၆၇။ ပ-၂၁၄။ အစွောံ။) ဗတ်ဗွာ/ သူ့စကား

ကို နားထောင်တတ်သော နားသောတရုင်သည် မြက်ရိတ်သမားသည် သဲကျောက်စရစ် ကြားမှ အဖိုးတန်ရတနာကို ကောက်ယူသကဲ့သို့ စင်စင်မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်သော စကား ၏အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးကို သေချာစေ့ငှစွာ နားထောင်ပြီးလျှင် ထိုစကား၏ အ ကောင်းအဆိုး အရောအနှောကြားမှ ရတနာနှင့်တူသော အကျိုးရှိသောစကားကို ရွေး ချယ်ကောက်ယူ၍ စွဲမြဲစွာသိမ်းဆည်းထားပါလေ။ (သုတေသီ)

**အဓိပ္ပါယ်(၈)။ ‘ဇိပ်ဦပ်’/‘ဇိပ်ကိပ်’  
to be strong, fast (of ropes, fetters etc.)**

ကုဝေါဟာရ ‘ဇိပ်ဦပ်’/‘ဇိပ်ကိပ်’ ဝှံ ဝှံအဓိပ္ပါယ် ‘ခိုင်မိုန်’၊ ‘မိုန်ဇုအ်’၊ ‘ခိုင်ကျိုက်’ ဝှံလေဝ် စကာ မာန်ကိုရ။

- “ဒွက်ပဲ့ထဝ်ဩန်ကောန်သမ္ဘာဂ် ခေံတို့ဖျေပဲ့အပါရောင်၊ ဒွက်ဂ် ခေံမိုန်ဇိပ်ဦပ်လောန် သျိုင်သန်ဂွံဗျးနုဒွက်ဂ်၊ တလပညာမပွံကိုကျိတ်တံတေံဂ် နသွတ်ပညာမညွေက်လောန်ဂ် ဝှံ သ္မုတ်ကျေံတဲ ဟံဂွံဗျာ်မဲကလေင်ရိုင်တသိုက်ပဲ့ဗြ မဂပ်ဂပ်ကျုဟ်ဇအိုန်တံစိုတ်ဂ် စူးထေံ ကျေံတဲ မဝှံတိတ်ပခမီဣသိရောင်။” (၅၅၀။ ၉-၂၀။ ၂-၅၆၇။ အစွေံ။) ပဲ့မုဗျာ/ “ထိုလောဘတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို မြဲစွာ၏ဟူ၍ ပညာရှိတို့သည် ဆိုတော်မူ ကုန်၏။ အောက်အပါယ်လေးဘုံတို့သို့ ဆောင်တတ်ထသော — ဖြေနိုင်ခက်ထသော ထိုတဏှာအနှောင်အဖွဲ့ကိုစင်လျက်လည်း ပညာရှိတို့သည်ဖြတ်၍ ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိကုန်ဘဲ စွန့်ကုန်၍ သွားနိုင်ကုန်၏။” (၅၅၀။ ၃-၁၉၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မုအေင်လိက်/ “These heavy fetters – who is there can find Release from such? – these are the ties that bind: These if the wise can burst, then they are free, Leaving all love and all desire behind.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-98)

**အဓိပ္ပါယ်(၉)။ ‘ဇိပ်ဦပ်’/‘ဇိပ်ကိပ်’  
(of light, rays) to be pleasant and delightful to see**

ဝေါဟာရ ‘ဇိပ်ဦပ်’/‘ဇိပ်ကိပ်’ ဝှံ စပ်ကိုအရိုင်လျးလေဝ် စကာမာန်ရ။ အရိုင်လျးမဇိပ်ကိပ်မွဲဂ် မဒ် အရိုင်လျးမကျေဝ်ဂေါင် မဂပ်ဂပ်ဒးဝှံ မဂပ်ဂပ်လိုင်စိုတ်ရ။

- “ယုံသဟဲအဲ၊ ပဲ့သိုန်နုကွတ်ထဝ်ဗွင်ရတ် မွဲကိုဖုန်သိုဒိုနုဏင် သိုလျးထဝ်မဂ်ခွင်ဒိုင် သိုအ ရိုင်လျးမဒိုန်တွတ်မဇိပ်ကိပ်တံဂ် တွအဲထေံလဝ်တဲ တွအဲမင်ပဲ့ဂြိုပ်မဲဇကု သွာသုဆုစာ်ဂြာတ် ပဲ့ဒေါင်သွတ်ဒြုန်မဂြိုင် မဒးသတိက်ဂ် မူအသင်သျှဲရော။” (၅၅၀။ ၉-၅၃၇။ ၉-၃၉၀။ အ စွေံ။) ဗတ်ဗျာ/ “အိုအဆွေတော်၊ ရတနာပုံဖြစ်သော ရွှေနန်းဘုံအိမ်၌ ထွန်းလင်းတောက် ပသော ရွှေရောင်အဆင်းနှင့်တကွ သိမ်မွေ့သောအရောင် တပြောင်ပြောင်ရှိသော မွေ့ယာ

ခေါင်းအုံးတို့ကိုစွန့်၍ စုတ်ပြတ်သောသစ်ရွက်အခင်းရှိသော ပိုးခြံပုရွက်တို့ဖြင့်ပြည့်သော ဤတောအရပ်၌ တစ်ယောက်အထီးတည်းနေခြင်းသည် သင့်အားအဘယ်ထူးအံ့နည်း။” (သုတေသီ) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “In midst of ample couch, O king, thou once at ease didst lie, with many a woolen coverlet around thee piled on high, And pillow red beneath thy head and bedding clean and white – Why leave it thus, within this wood alone to take delight.” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XXI: p-276)

အဓိပ္ပါယ်(၁၀)။ ‘ခိပ်တိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’

**to be affectionate, to be loving, to have warm regard**

ဝေါဟာရ ‘ခိပ်တိပ်’/‘ခိပ်ကိပ်’ ဗွဲ့အဓိပ္ပါယ်အေဂံလိက် to be affectionate ၎်လေဝ် စကာမန်ကို ရ။ ဗွဲ့အဓိပ္ပါယ် to be affectionate ၎် ပဲ့လိက်ဂမ္ဘိုင် ဆဲအဲဝံဗ်လူတ်လဝ်တအ်ဂံဗ် ဗွတ်မဲ့ဒွဲကို လေဝ် အဲဝံဗ်ညာတ်လဝ်ထီၣ်ဒံတဲ ဝါကျပယိုက်ဂမ္ဘိုင် လှုဟ်အဲပွဲတထွေးကိုဟံဗ်ဗာန်ဏီရ။ အခါနီဂတကာလအဲဝံဗ်ညာတ်မွဲး အဲဆက်ပွဲတထွေးအာပွန်ရောင်အံ။

အဲဟံဗ်လေဝ်ပီဇုံရ။ ပဲ့အဘိဓာန်ပါဠိမန်ဂံ ဝေါဟာရပါဠိ ‘ဝတ္ထလ’ ၎် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ်ဗတ်မန် ‘ညးမဇိပ်ကိပ်’ တဲ ‘ဝတ္ထလာ’ ၎် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘ဤဗြမသျှိုက်ကောန်’ ရ။ ‘ဝတ္ထလ’/‘ဝတ္ထလာ’ ၎် အဲအာရင်ကေတ် ပဲ့အဘိဓာန်ပါဠိဗျာ(ဦးဟုတ်စိန်)ဂံ ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် “သားငယ်ကိုချစ်ခင်သော” / “နွားငယ်ကို တပ်နှစ်သက်သောနွားမ” ရ။ ဆဝံညီကို အဲဝံညာတ်လဝ်လှုာ်ဇေရ။ ဝေါဟာရမန် ‘ခိပ်ကိပ်’ ဒွဲထဲဏအ်ဂံ နှိအဓိပ္ပါယ် ‘သျှိုက်ဆာန်’ နှိအဓိပ္ပါယ်ဝေါဟာရအေဂံလိက် ‘affectionate’ ညံင်အွာဟာလီဒေမကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ်ဝံဗ်ရ။ (affectionate: adj. showing in a gentle way that you love someone/ Longman Dictionary/ adj. having affection or warm regard/ Merriam-Webster’s Dictionary)

((((((())))))))))

**ဇောပ်**

ပဲ့အဘိဓာန်အွာဟာလီဒေဂံ ဝေါဟာရ ‘ဇောပ်’ ၎် ညးဂးလဝ်တုပ်ကို ‘လူ’ တဲ ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် v. to rest ရ။ ပဲ့အဘိဓာန်မန်ဗျာအွာထောန်သိုင်ဂံ ဝေါဟာရ ‘ဇောပ်’ ဝံဗ် ဟံဗ်ရ။ ဗွဲဗွတ်မွဲးဂံတုန် အွာဟာလီဒေဗွတ်မှာလဝ်ရောင်။ ‘ဇောပ်’ ဝံ တုပ်ကို ‘လူ’ မွဲးဂံ ဟံဗ်သေင်ရ။ ‘လူ’ မွဲးဂံ ဝေါဟာရ တွဟ် အဓိပ္ပါယ်တွဟ်။ ‘ဇောပ်’ မွဲးဂံ ဝေါဟာရတွဟ် အဓိပ္ပါယ်တွဟ်ရ။ ဝေါဟာရ ‘ဇောပ်’ ၎် လဆောင် ‘လိပ်’ လေဝ် ဗွဲမအောန်ညးတဗျာချုတ်ကို ဝံညာတ်ကေတ်ရ။